

Aan
de Staatssecretaris van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschappen
p/a de algemene rijksarchivaris
Postbus 90520
2509 LM 's-Gravenhage

036

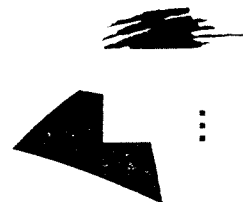
Onderwerp
Ontwerp-selectielijst archiefbescheiden Invoerrechten
en accijnzen, onderdeel Waarborgbelasting 1940-1995

R.J. Schimmelpennincklaan 3
Postbus 61243
2506 AE Den Haag
Telefoon 310 66 86
Telefax 361 47 27
E-mail cultuur@cultuur.nl

Zeer geachte Staatssecretaris,

Datum
23.06.98
Uw brief van
13.02.98
Ons kenmerk
arc-98.7743/1

1. Bij uw hiernaast vermelde brief zond u, vooruitlopend op de officiële adviesaanvraag, de Raad een exemplaar van de ontwerp-selectielijst "voor de neerslag van handelingen op het beleidsterrein Invoerrechten en accijnzen, onderdeel Waarborgbelasting over de periode 1940-1995". U deelde daarbij mede, dat dit ontwerp vanaf 18 februari 1998 gedurende acht weken op nader aangeduide locaties ter openbare inzage zou worden gelegd.
Nadien ontving de Raad een bericht d.d. 27 april 1998, waarin mededeling werd gedaan van een ontvangen extern commentaar op dit ontwerp en van uw reactie daarop.
Alhoewel daarbij geen adviesaanvraag was gevoegd, heeft de Raad, conform een daarover eerder gemaakte afspraak, deze ontwerp-lijst niettemin in behandeling genomen. Voor wat betreft de in acht te nemen adviestermijn heeft hij zich geconformeerd aan de thans gangbare adviestermijn van drie maanden. In inhoudelijk opzicht is hij evenwel uitgegaan van een open adviesaanvraag. Dit betekent, dat hij op uw gebruikelijke vragen bij ontwerp-selectielijsten archiefbescheiden niet specifiek is ingegaan.
2. *Samenvatting van dit advies*
De Raad heeft de ontwerp-lijst in eerste instantie aan procedurele en vervolgens aan inhoudelijke aspecten getoetst. Zijn belangrijkste bevindingen - deze worden in de §§ 3 tot en met 4 nader uitgewerkt - zijn:
 - a. Procedureel
 1. Het voorstel heeft alle procedurele voorbereidende stappen doorlopen; alle relevante stukken waren bij de adviesaanvraag gevoegd (§ 3.1.);
 2. In de procedurele aspecten van de totstandkoming van het ontwerp wordt in de toegezonden stukken voldoende inzicht gegeven; in de inhoudelijke aspecten daarentegen niet (§ 3.2.);
 3. Waardering bestaat voor de wijze waarop een extern deskundige bij de ambtelijke voorbereiding van het ontwerp is betrokken (§ 3.3.);

b. Inhoudelijk

4. De Raad heeft de ontwerp-lijst alleen beoordeeld voor zover deze betrekking heeft op die onderdelen, waarover daadwerkelijk het driehoeksoverleg heeft plaatsgehad (§ 4.1.);
5. De selectiedoelstelling en de algemene selectiecriteria zijn toegepast op de wijze, die daarvan mag worden verwacht; ten onrechte is niet aangegeven waarom geen specifieke criteria zijn gehanteerd (§ 4.2.);
6. De Raad gaat er van uit, dat bij de ambtelijke voorbereiding van het ontwerp in voldoende mate rekening is gehouden met de belangen van de administratie en die van de recht- en bewijszoekenden (§ 4.3.);
7. Voor wat betreft het belang van het historisch onderzoek conformeert de Raad zich in beginsel aan de inbreng van de betrokken extern deskundige; slechts op onderdelen heeft hij aanvullende opmerkingen en suggesties (§§ 4.3. en 5.).

Pagina

2

Ons kenmerk

arc-98.7743/1

Tenslotte adviseert de Raad om na verwerking van zijn aanbevelingen over te gaan tot de vaststelling van de onderhavige ontwerp-selectielijst archiefbescheiden (§ 6).

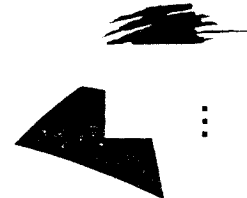
3. *Toetsing van procedurele aspecten*

- 3.1. Voor wat betreft de procedurele aspecten zij in de eerste plaats gememoreerd, dat de ontwerp-lijst als basisselectiedocument (BSD) tot stand is gekomen overeenkomstig de methode, die uitgaat van een analyse, beschrijving en waardering van handelingen van de (rijks-)overheid, de zgn. PIVOT-methode. Aan dat ontwerp is een institutioneel onderzoek vooraf gegaan, waarvan verslag is gedaan in het rapport (RIO) "Echt goud, echt zilver? Rapport van een institutioneel onderzoek naar de taken en de handelingen betreffende het waarborgen van (platina) gouden en zilveren werken over de periode 1940-1995 (PIVOT-rapport nr. 36, 's-Gravenhage 1996)".

Bij uw adviesaanvraag was tevens gevoegd een exemplaar van het verslag betreffende het overleg ter voorbereiding van de onderhavige ontwerp-selectielijst, het zgn. driehoeksoverleg (zoals voorgeschreven krachtens het bepaalde in artikel 3 van het Archiefbesluit 1995), alsmede een exemplaar van het tijdens de openbare inzagelegging van de ontwerp-lijst ingebrachte commentaar en van uw zienswijze daarop.

De Raad heeft voornoemde stukken bij de voorbereiding van dit advies betrokken. Op het ontbreken van een officiële adviesaanvraag en de consequenties hiervan heeft de Raad reeds gewezen in de inleidende paragraaf (§ 1) van dit advies.

- 3.2. Op grond van de hem ter beschikking staande stukken komt de Raad tot de slotsom, dat de voorbereiding van de ontwerp-lijst alle vereiste procedurele stappen heeft doorlopen. In het bijzonder moet worden vermeld, dat uit het verslag van het driehoeksoverleg is gebleken, dat aan dat overleg is deelgenomen door de daartoe in het eerste lid van artikel 3 van het Archiefbesluit 1995 genoemde personen.

Voor het overige meent de Raad, dat dit verslag een te globaal inzicht geeft in de inhoudelijke aspecten van de voorbereiding van het ontwerp. Als zodanig is hetgeen de Raad in zijn advies van 12 november 1997, nr. arc-97.6855/1 inzake de ontwerp-Selectielijst archiefbescheiden Beleidsterrein Bosbouw, 1945-1995 over dit type verslaglegging heeft opgemerkt, grosso modo op het onderhavige verslag van toepassing. De Raad gaat ervan uit, dat e.e.a. kan worden verklaard uit de omstandigheid, dat de voorbereiding van de ontwerp-lijst nog dateert uit de periode, waarin deze vorm van verslaglegging nog de gebruikelijke was. Een aanwijzing daartoe is wellicht de verwijzing naar de Archiefwet 1962 in de Toelichting op het ontwerp, een wet die bij de inwerkingtreding van de Archiefwet 1995 per 1 januari 1996 is ingetrokken (uiteraard zal deze referentie alsnog moeten worden gecorrigeerd).

Pagina
3
Ons kenmerk
arc-98.7743/1

Een ander gevolg van dit "verslag oude stijl" is, dat de lezer nog eens wordt geconfronteerd met de opvatting, dat "het belang van de archiefbescheiden voor de administratie en voor de recht- en bewijzsoeken" geen belangen zijn die "relevant zijn voor de vraag of archiefbescheiden zouden moeten worden overgebracht naar de Rijksarchiefdienst". De Raad heeft in eerdere adviezen (o.a. zijn advies van 1 september 1997, nr. arc-97.6793/1 inzake de ontwerp-selectielijst archiefbescheiden Inspectie voor de Gezondheidszorg) er reeds op gewezen, dat deze opvatting in deze ongenueanceerde zin niet juist is. Hij gaat er overigens van uit, dat thans sprake is van een onopzettelijk abuis, uitsluitend veroorzaakt door het gebruik van een thans niet meer in zwang zijnde rapportagemodel.¹

3.3. De Raad heeft er met waardering kennis van genomen, dat tijdens het driehoeksoverleg een extern deskundige is ingeschakeld. Uit zowel het verslag van het driehoeksoverleg als diens eigen reactie meent de Raad te kunnen opmaken, dat die deskundige in dat overleg de nodige ruimte is geboden om tot een eigen en zelfstandige inbreng te komen en dat met diens oordeel rekening is gehouden.

4. *Toetsing van inhoudelijke aspecten*

Mede op grond van zijn, in de voorafgaande paragrafen vermelde, bevindingen heeft de Raad getracht zich een oordeel te vormen over de inhoudelijke aspecten van het onderhavige ontwerp. Hij heeft daarbij vooral gelet op de reikwijdte van de ontwerp-lijst (§ 4.1.), de wijze waarop de gehanteerde selectiedoelstelling en de daaraan gerelateerde selectiecriteria zijn toegepast (§ 4.2.) alsmede op de vraag of in afdoende mate met de verschillende belangen rekening is gehouden (§ 4.3.).

4.1 *De reikwijdte van de ontwerp-lijst*

Het Basisselectiedocument (BSD) bevat voorstellen omtrent de selectie van handelingen op het reeds eerder aangeduide beleidsterrein en de administratieve neerslag hiervan van alle op dat terrein werkzame actoren.

¹ Los hiervan meent de Raad te moeten opmerken, dat de redactionele kwaliteit van dit verslag te wensen overlaat. In het bijzonder wijst hij op het laatste tekstblok van blz. 4, dat wel zeer moeizaam is geformuleerd.

Uit het verslag van het driehoeksoverleg blijkt, dat nog niet met alle actoren dat overleg heeft plaatsgehad. De Raad gaat er dan ook van uit, dat op dit moment slechts vaststelling van de lijst wordt beoogd voor zover dat bedoeld overleg ook daadwerkelijk is gevoerd. In § 5 van meergenoemd verslag wordt zulks in feite ook bevestigd. Hij vertrouwt er op, dat de nu niet aan de orde zijnde onderdelen van de ontwerp-lijst hem, na voltooiing van de voorbereidende procedure, nog om advies zullen worden voorgelegd.

Met het oog op de hanteerbaarheid van de selectielijst in de toekomst is de Raad van oordeel, dat een essentiële organisatieverandering op het onderhavige beleidsterrein, t.w. de privatisering van de waarborgkantoren en de gevolgen hiervan voor de zorg voor en het beheer van de desbetreffende archiefbescheiden, wel erg impliciet aan de orde is gesteld. In de Toelichting op de lijst zou hieraan meer aandacht moeten worden besteed.

Pagina

4

Ons kenmerk

arc-98.7743/1

4.2. *Toepassing van de selectiedoelstelling en -criteria*

De Raad is naar zijn tevredenheid gebleken, dat de selectiedoelstelling is toegepast in de versie, waarbij ook rekening wordt gehouden met het aspect van het veilig stellen van bronnen voor de kennis van de Nederlandse samenleving en cultuur.

Met betrekking tot de aan die doelstelling gerelateerde selectiecriteria heeft de Raad kunnen vaststellen, dat deze overeenstemmen met de standaardcriteria, zoals deze voorafgaande aan hun herformulering in 1997 (u zie hierover het advies van de Raad van 28 oktober 1997, nr. arc-97.6980/1) in het kader van PIVOT-projecten werden gehanteerd. Hij neemt aan, dat dit teruggaat op het feit, dat de voorbereiding van het onderhavige BSD vóór die herformulering van die criteria is aangevangen.

Daarnaast is hem gebleken, dat bijzondere, meer op de gegeven situatie toegesneden, selectiecriteria niet zijn geformuleerd. Helaas is echter niet vermeld, waarom dit in dit geval kennelijk niet noodzakelijk werd geacht.

4.3. *De waardering van de in artikel 2, eerste lid, onder d, van het Archiefbesluit bedoelde belangen*

Ten aanzien van de feitelijke toepassing van de selectiedoelstelling en de daaraan gerelateerde selectiecriteria gaat de Raad er van uit, dat *het administratieve belang*, omvattende de aspecten 'verantwoording en bedrijfsvoering', in het driehoeksoverleg, waaraan ook door representanten van de desbetreffende zorgdrager is deelgenomen, genoegzaam is gewaardeerd. In gelijke zin neemt hij aan, dat ook met *het belang van de recht- en bewijszoekenden* voldoende rekening is gehouden.

Voor wat betreft de invalshoek van *het belang van het historisch onderzoek* heeft de Raad gemeend zich in beginsel te kunnen conformeren aan hetgeen hierover door de extern deskundige tijdens het driehoeksoverleg is ingebracht (zie § 3.3.). Slechts op enkele onderdelen heeft de Raad aanvullende opmerkingen suggesties (zie § 5).

5. *De categorieën "handelingen" van de ontwerp-lijst.*

In aansluiting op bovenstaande overwegingen en bevindingen heeft de Raad de verschillende categorieën "handelingen" in de ontwerp-lijst gezien. Dit geeft hem aanleiding tot de navolgende daarop toegespitste opmerkingen en aanbevelingen.

Algemeen

De ontwerp-lijst bestrijkt het tijdvak 1940 - 1995 en omvat daarmee de periode van WO II en de direct daaropvolgende periode van wederopbouw. Selectiecriteria 9 voorziet in de bewaring van de neerslag van "uitvoerende handelingen die direct zijn gerelateerd aan en/of direct voortvloeien uit voor Nederland bijzondere tijdsomstandigheden en incidenten". In de toelichting hierbij wordt o.m. verwezen naar "handelingen in het kader van de Tweede Wereldoorlog".

Pagina

5

Ons kenmerk

arc-98.7743/1

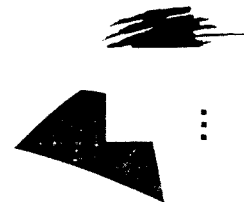
In eerdere adviezen heeft de Raad geregeld gepleit voor een terughoudende selectie ter vernietiging van archiefmateriaal, dat op deze periode betrekking heeft. Naar zijn oordeel zal daarom in beginsel ieder uit deze periode daterend archiefbestand op zijn specifieke merites in dat verband moeten worden gezien. Tot welke bevindingen zo'n specifieke toetsing, wil deze toetsbaar zijn, heeft geleid, dient uiteraard te worden verantwoord.

Zo'n verantwoording ontbreekt thans. Het onttrekt zich derhalve aan 's Raads waarneming of deze bijzondere toetsing ook daadwerkelijk heeft plaatsgehad en dus tevens of daarbij inderdaad de nodige terughoudendheid is betracht. Omdat de Raad niet op de hoogte is van de inhoud van desbetreffende archiefbescheiden, kan hij hierover geen concrete aanbevelingen doen. Hij volstaat dan ook met de aanbeveling tot nader onderzoek op dit bijzondere aspect van de thans ter vernietiging voorgestelde archiefbescheiden uit bedoelde periode. Het resultaat van dit onderzoek dient uiteraard kenbaar, bijvoorbeeld in de Toelichting op de lijst, te worden gemaakt. Indien gekozen zou worden voor handhaving van de voorgestelde selectiewaardering, doch er wel in voorzien zou worden, dat bij de daadwerkelijke selectie in beginsel ter vernietiging aangewezen archiefbescheiden alsnog voor blijvende bewaring kunnen worden bestemd, dan dient zulks uiteraard te geschieden op basis van een op artikel 5, onder e, van het Archiefbesluit 1995 te treffen grondslag.

Categorie 3

Onder dit nummer is de navolgende handeling vermeld: "Het verrichten van studies en het vaststellen van beleidsnota's ter voorbereiding en/of evaluatie van het voorgenomen / ten uitvoer gelegde beleid inzake het waarborgen van platina, gouden en zilveren werken". Het valt op, dat deze handeling alleen bij de actor: de minister van Financiën is opgenomen, derhalve uitsluitend voor het tijdvak 1940-1987. De terminus ad quem van deze periode is bepaald door de omstandigheid dat sedert 1 maart 1987 de minister van Economische Zaken "politiek verantwoordelijk (is) voor de Waarborg Platina, Goud, Zilver N.V."

De Raad kan zich nauwelijks voorstellen, dat ná dit changement in de bestuurlijke en politieke situatie onder het gezag van laatstgenoemde bewindsman geen sprake meer zou zijn van het verrichten van activiteiten

als bedoeld in categorie 3. Beleids - en evaluatienota's zijn in het algemeen toch instrumenten bij uitstek om invulling te geven aan de verantwoordelijkheid voor het onderhavige beleidsterrein, hoe dat dan ook verder georganiseerd moge zijn. Hij meent dan ook, dat alsnog moet worden nagegaan of het ontbreken van de onderhavige categorie bij de actor: de minister van Economische Zaken als een - te herstellen - omissie moet worden beschouwd.

Categorieën 6 en 7

In beide categorieën is sprake van handelingen met betrekking tot "het benoemen, schorsen en ontslaan van vertegenwoordigers van de minister van Financiën (respectievelijk van de minister van Economische Zaken) in commissies, werkgroepen, stuurgroepen etc."

Voor wat betreft de selectiewaardering wordt evenwel een onderscheid gemaakt, waarvan de intrinsieke betekenis de Raad ontgaat en dat, voor zover hij kan overzien, ook niet eerder is gehanteerd. Dit onderscheid komt er op neer, dat de hierbedoelde neerslag zou dienen te worden bewaard (categorie 7) indien sprake is van commissies enz. "waarbij een (politieke) belangenafweging plaatsvindt of welke gebaseerd is op wet- en regelgeving", terwijl, indien niet het geval is (handeling 6), de desbetreffende neerslag voor vernietiging in aanmerking zou dienen te komen. Op zich acht de Raad dit onderscheidend criterium in zowel formele als materiële zin nogal willekeurig, omdat noch het een noch het ander iets aangeeft omtrent de aard en omvang van de door de desbetreffende commissies behartigde werkzaamheden.

De Raad is daarom van oordeel dat dit onderscheid ten faveure van bewaring van de desbetreffende neerslag moet komen te vervallen dan wel, indien enig onderscheid toch geboden zou zijn, dat dat onderscheid zou moeten worden gebaseerd op de feitelijke zwaarte van de aan commissies enz. verleende opdrachten. Ook het in dezen gehanteerde selectiecriterium (nr. 3: "Advies gericht op de hoofdlijnen van het beleid") wijst, zo de Raad meent, in deze richting.

Categorie 11

Tegen het voorstel de neerslag van de handeling "Het doen opleggen van boeten en straffen inzake overtredingen als genoemd in de Waarborgwet 1927 / Waarborgwet 1950" te vernietigen heeft de Raad op zich geen bezwaar. Wel vraagt hij zich af of in juridische zin met de woorden "doen opleggen" de juiste aard van deze handeling is omschreven.

6. Advies

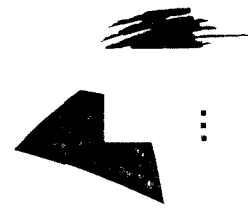
De Raad adviseert u om, alvorens van uw kant aan de vaststelling van de onderhavige selectielijst archiefbescheiden mede te werken, te bevorderen, dat het ontwerp ervan overeenkomstig bovenstaande aanbevelingen wordt aangepast.

Pagina

6

Ons kenmerk

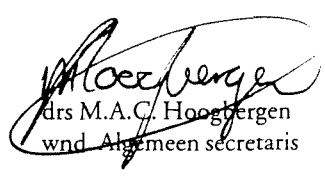
arc-98.7743/1

Dit advies is voorbereid door de Uitvoeringscommissie voor de Archieven van de Raad. Deze commissie staat onder het voorzitterschap van het lid van de Raad mw drs E.A.G. van den Bent. Secretaris is mr L. Lieuwes.

Met de meeste hoogachting,

J. Jessurun
Voorzitter

drs M.A.C. Hoogbergen
wnd Algemeen secretaris

Pagina
7
Oms kenmerk
arc-98.7743/1